

Læserbrev om miskommunikation

PETER BLUME

Som trofast abonnent på Retfærd er det altid en glæde at modtage et nyt nummer. Som sikkert mange gør skimmes indholdsfortegnelsen igennem og der træffes en beslutning om, hvorvidt noget bør læses med det samme. Dette gælder især for et nummer som 64, der har et blandet indhold. Da jeg midt om sommeren, hvor der er tid til at læse, modtog dette nummer, fald mit blik først på en artikel af Asmund W. Born og Lars B. Goldschmidt, der ud fra mine interesser kunne være relevant at læse. Titlen er Retlig regulering og kommunikative koblinger (29-46). Læsningen blev da også en oplevelse, men en lidt anden end forventet.

Artiklen er lærd med referencer til alle mulige og umulige "store" forfattere. Den har som såkaldt empirisk tema risikostyring i energiretten. Et for de fleste ukendt område præget af en kompleks og svær teknologi, men med empiriske referencer skulle det jo nok kunne gå. Første skuffelse var derfor, at empiri stort set er fraværende i artiklen. En teoretiseret empiri er medtaget, men enten er der tale om en lidt fortænkt beskrivelse af et komplekst forhandlingsforløb hægtet op på diverse almene teorier eller savnes reelt den nødvendige dokumentation.

Dette gælder særligt for et af artiklens hovedbudskaber, der fremsættes flere steder, f.eks. p. 42-43. Dette er, at "risikoperspektivet står centralt i den moderne velfærdsstatslige lovgivning (måske endda det centrale aspekt i en velfærdsstatsdefinition)". Dette er jo et vigtigt budskab, der

forudsætter en fastlæggelse af, hvad risiko mere generelt er, hvilket så vidt det ses ikke i særlig grad sker i artiklen, og ikke mindst, at det såkaldte empiriske eksempel overhovedet vedrører velfærdsstatslig regulering. Den del af energiretten, der behandles i artiklen, anvendelse af olieplatforme – såkaldte "visse havanlæg", som jeg gennem tiderne har forfulgt uskyldige jurastuderende udi juridisk informationssøgning med – og udnyttelse af undergrunden, forbindes ikke *umiddelbart* med velfærdsstaten. En dokumentation heraf savnes.

Det indiceres, at de forhandlings- og reguleringsforløb, der fører frem til beslutninger på dette område er isolerede og lukkede og dermed udenfor en traditionel demokratisk styring (og kontrol?). Dette virker i og for sig rigtigt og skyldes utvivlsomt den betydelige teknologiske kompleksitet, der alene muliggør en overordnet målsætningsfastlæggelse på det åbne politiske niveau. Denne konklusion er ikke overraskende, men her savnes der en handlingsorientering. Kan der gøres noget, eller må det erkendes, at der er reguleringsområder af en sådan teknologisk kompleksitet, at de må ligge udenfor en traditionel demokratisk referenceramme? Hvad der sidst i artiklen (44) hævdes at være "legio" er ikke ganske klart.

Den umiddelbare anledning til dette læserbrev er dog en anden. En indfaldsvinkel til retssystemet, der tager udgangspunkt i kommunikation, finder jeg på mange måder hensigtsmæssig. Den kan afdække vigtige

aspekter ved systemet og er i harmoni med informationssamfundets udfoldelse. Men er det nødvendigt at formidle en sådan forståelse så miskommunikativt? I hvert fald de første 6 sider (29-34) af artiklen er reelt uforståelige og jeg er tæt på at udlove en præmie til de af Retfærds læsere, der – ærligt – vil sige, at de forstår teksten. Den er fyldt af fine ord, der nostalgisk giver minder om en svunden tid, bl.a. repræsenteret af Retfærds første årgange, hvor andre store ord dominerede (egen skyld erkendt). Der er muligvis vigtige budskaber i disse sider, men de formidles ikke. Citater kunne fylde mange sider, men det er nok med dette: "Pointen er hermed, at det er muligt at påvirke kommunikationssystemer mere permanent gennem diskurser, der ellers er incompatible systemer". Gud ved, hvad det betyder?

Denne kritik dækker over en indvending mod megen af den såkaldte avancerede retsteori. Den benytter et sprog, der ikke er kommunikativt, men danner et (elitært)

broderskab, der taler med sig selv. Her kan man tale om autopoiese for nu at bruge et af "de fine ord". Dermed opstiller teorierne en barriere overfor dem, der skulle have nytte af deres observationer og der bliver tale om teorier med det store T. Dette er uheldigt og ikke vidensfremmende.

Retfærd bør naturligvis formidle nye teorier etc. Klart nok, men selvom Retfærds læserkreds ikke er stor, kunne det være værd at overveje at undgå alt for mange sproglige excesser og se det som en opgave at få formidlet disse teorier i et forståeligt sprog. Dette er iøvrigt også prøvestenen på, om diverse teoretiske iagttagelser er holdbare.

Efter således at have afsløret min vankundighed og manglende læsevne slutter jeg med en hilsen til læserne og redaktionen fra den solbeskinnede Studiegård i København.

Peter Blume
Professor, dr.jur.

En kommentar til en kommentar

ASMUND BORN OG LARS GOLDSCHMIDT

Vi har været meget i tvivl om, hvorvidt vi skulle svare på Peter Blumes indlæg, men har valgt at gøre det af to grunde.

Vi finder for det første, at Peters indlæg, uanset hvilke intentioner han måtte have haft, kommer til at fremstå som et forsøg på at indsnævre det mulige rum for teoretiske refleksioner over retlige fænomener. Denne fornemmelse baseres på indlæggets insinuerende omgang med teoriperspektiverne: Der er ikke én reel argumentation mod teo-

ri, kun citationstegn, distancering til den naive fortid og det elitære broderskab etc etc.

Den anden grund til, at vi reagerer, er mere substantiel, men måske reelt mindre betydningsfuld. Vi mener, at vi har et budskab omkring ret og demokrati, som er påtrængende, vor ufærdighed og sproglige armod til trods.

Vi har skrevet artiklen i et landskab, hvor vi er søgende på alle dimensioner. Hvilke teorier har udsagnskraft, hvilke me-